

Odločbe s komentarji
Decisions with Commentaries

**Odločba Sodišča EU v zadevi Electrosteel
Europe proti Edil Centro¹**

**Prevozne klavzule in mednarodna pristojnost v
pogodbenih zadevah²**

Sodišče EU je 9. junija 2011 izdalo odločbo v zadevi *Electrosteel Europe proti Edil Centro* v zvezi z interpretacijo člena 5(1)(b) Uredbe št. 44/2001 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah³ oz. Bruseljski uredbi I (v nad.: Uredba 44/2001), ki določa pravila glede določitve mednarodne pristojnosti sodišč držav članic EU v pogodbenih zadevah, in sicer v primeru, ko je predmet pogodbe prodaja blaga oz. opravljanje storitev. Gre za eno od specialnih oz. alternativnih pristojnosti, ki odpira številna vprašanja v teoriji in praksi, zaradi česar jo lahko uvrstimo med najbolj težavne določbe v Uredbi 44/2001.

Člen 5(1) Uredbe 44/2001 določa naslednje:

»Oseba s stalnim prebivališčem v državi članici je lahko tožena v drugi državi članici:

- a) v zadevah v zvezi s pogodbenimi razmerji pred sodiščem v kraju izpolnitve zadevne obveznosti;
- b) za namene te določbe in razen, če ni drugače dogovorjeno, je kraj izpolnitve zadevne obveznosti:
 - v primeru prodaje blaga kraj v državi članici, kamor je bilo v skladu s pogodbo blago dostavljeno ali bi moralo biti dostavljeno,
 - v primeru opravljanja storitev kraj v državi članici, kjer so bile v skladu s pogodbo storitve opravljene ali bi morale biti opravljene;
- c) če se ne uporabi pododstavek (b), potem se uporabi pododstavek (a).«

¹ Zadeva C-87/10, *Electrosteel Europe proti Edil Centro*, ZOdl. 2011.

² Komentar pripravila: dr. Tomaž Keresteš, docent, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Mladinska ulica 9, SI-2000 Maribor, Slovenija, e-pošta: tomaz.kerestes@uni-mb.si, in dr. Martina Repas, izredna profesorica, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, Mladinska ulica 9, SI-2000 Maribor, Slovenija, e-pošta: martina.repas@uni-mb.si

³ UL L 12, 16.1.2011, str. 1–23.

V obseg člena 5(1) Uredbe 44/2001 sodijo pogodbe na splošno, vendar pa je treba posebej izpostaviti, da so iz njenega obsega izvzete posamezne vrste pogodb. Razlogi za izvzem pa so različni. V prvi vrsti lahko gre za pogodbe, ki so sicer specialno urejene v drugih določbah Uredbe 44/2001 (npr. zavarovalne pogodbe, potrošniške pogodbe, pogodbe o zaposlitvi, pogodbe o najemu nepremičnega premoženja), nekatere pogodbe pa so nasploh izvzete, ker se zanje Uredba 44/2001 ne uporablja. Te izjeme so navedene v členu 1 Uredbe 44/2001.

Iz člena 5(1) Uredbe 44/2001, ki torej določa pravila o mednarodni pristojnosti sodišč držav članic EU v pogodbenih zadevah, izhajata dva pomembna elementa, ki sta ključna za njegovo uporabo. Prvi element se nanaša na pojem zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji, ki je pogoj za uporabo tega člena, drugi element pa je kraj izpolnitve zadevne obveznosti. Z razlago pojma zadeve v zvezi s pogodbenimi razmerji se je ukvarjalo Sodišče EU v mnogih zadevah, med katerimi je treba izpostaviti zlasti odločbo v zadevi *Jacob Handte*,⁴ v kateri je odločilo, da v ta pojem ne sodijo tisti primeri, kjer stranka ni prostovoljno prevzela obveznosti napram drugi stranki. V tej zadevi je namreč nemški proizvajalec prodal kupcu predmet, ki ga je ta prodal drugemu kupcu. Ker je bil predmet neprimeren za namene, za katere je bil kupljen, je drugi kupec vložil tožbo napram proizvajalcu pred francoskim sodiščem. Glede na to, da proizvajalec ni bil v pogodbenem razmerju z drugim kupcem, se zadeva ni mogla obravnavati kot pogodbeni. Seveda pa zahteve o prostovoljnem prevzemu obveznosti iz zadeve *Jacob Handte* ni mogoče interpretirati tako, da mora biti tudi individualna obveznost, ki je predmet tožbe, prostovoljno prevzeta. Tako npr. obveznost prodajalca, da zagotovi določeno kakovost blaga morda ni prevzeta prostovoljno, se ji pa prodajalec ne more izogniti. Tožba na plačilo odškodnine zaradi kršitve te obveznosti, pa vendarle je pogodbeni zadevi, saj je sicer del obveznosti, ki je bila prevzeta prostovoljno.⁵

V zvezi s krajem izpolnitve zadevne obveznosti pa je treba razlikovati med dvema situacijama, opredeljenima v členu 5(1)(a) in 5(1)(b) Uredbe 44/2001. Člen 5(1)(a) je primarno omejen na tiste primere pogodb, ki za svoj predmet nimajo prodaje blaga ali opravljanja storitev (npr. pogodba o prodaji nepremičnine, pogodba o prodaji pravic intelektualne lastnine, licenčna pogodba idr.). V takem primeru se kraj izpolnitve obveznosti določa glede na kraj, kjer bi ta konkretna obveznost morala biti izpolnjena, kot je odločilo

⁴ Zadeva C-26/91, *Jacob Handte & Co GmbH* proti *Soc. Traitements Mécano-Chimiques des Surfaces*, ZOdl. 1992, str. I-3967.

⁵ Briggs A., Rees P., *Civil Jurisdiction and Judgements*, Norton Rose, London, Singapore, 2005, str. 152.

Sodišče EU v zadevi *De Bloos proti Bouyer*.⁶ To pomeni naslednje: če se zahtevek glasi na plačilo kupnine, je pristojno sodišče tiste države članice EU, kjer bi kupec moral plačati kupnino itd. V primeru, da po členu 5(1)(a) Uredbe 44/2001 iz določil pogodbe ni mogoče ugotoviti kraja izpolnitve zadevne obveznosti, se v skladu z odločbo Sodišča EU v zadevi *Industrie Tessili*⁷ ta kraj določi glede na pravo, ki se uporablja za zadevno obveznost po kolizijskih pravilih sodišča, ki obravnava zadevo. Posledično bo moralo sodišče še pred ugotovitvijo svoje pristojnosti poiskati pravo, ki se bo v sporu iz pogodbenega razmerja uporabilo. Določitev merodajnega prava pa je izjemnega pomena glede na razlike v nacionalnih zakonodajah držav članic EU.⁸ Enaka razlaga pa ne velja v primeru, ko se pogodbeni zadeva obravnava po členu 5(1)(b) Uredbe 44/2001.

Za razliko od člena 5(1)(a), člen 5(1)(b) Uredbe 44/2001 specifično definira pojem zadevne obveznosti za dve najbolj tipični in pomembni vrsti pogodb v mednarodni trgovini, in sicer za pogodbo o prodaji blaga in pogodbo o opravljanju storitev.⁹ Pri tem Uredba 44/2001 ne definira omenjenih vrst pogodb. Ker se blago navezuje na premične stvari, v obseg pojma pogodbe o prodaji blaga in posledično v obseg člena 5(1)(b) Uredbe 44/2001 ne sodijo pogodbe o prodaji nepremičnin ali pogodbe o prodaji pravic intelektualne lastnine. In ker se prodaja blaga nanaša na prenos lastništva blaga v zameno za plačilo v denarju, v obseg tega koncepta prav tako ne sodijo pogodbe o menjavi blaga, pogodbe o rabokupu ipd. Enako velja tudi za distribucijski sporazum, ki se prav tako ne šteje kot pogodba o prodaji blaga,¹⁰ in za licenčne pogodbe, ker v tem primeru ne gre niti za prodajno pogodbo niti ni

⁶ Zadeva 14/76, A. De Bloos, SPRL v Société en commandite par actions Bouyer, ZOdl. 1976, str. 1497.

⁷ Zadeva 12/76, Industrie Tessili Italiana Como proti Dunlop AG, ZOdl. 1976, str. 1473.

⁸ Kuipers J.-J., Determining Jurisdiction in International Licence Agreements: Falco Privatstiftung v Weller – Lindhorst (C-533/07) [2009] E.C.R. I-3327, E.I.P.R., 12, 2010, str. 660–661.

⁹ Pri tem je treba posebej opozoriti, da se po prevladujočem stališču člen 5(1)(a) Uredbe 44/2001 sicer lahko uporabi tudi za pogodbe o prodaji blaga in opravljanju storitev, če pristojnosti sodišča v državi članici EU ni mogoče utemeljiti na podlagi člena 5(1)(b) Uredbe 44/2001 (če je npr. kraj dostave blaga v državi, ki ni članica EU). To torej pomeni, da člen 5(1)(a) Uredbe 44/2001 ni popolnoma irelevanten za pogodbe, ki se sicer obravnavajo pod členom 5(1)(b) Uredbe 44/2001. Gl. Magnus U., Mankowski P. [ed.], *European Commentaries on Private International Law: Brussels I Regulation*, European Law Publisher, Sellier, 2007, str. 101; Leible S., Mankowski P., Staudinger A. [ed. Rauscher T.], *Europäisches Zivilprozessrecht*, Kommentar, Sellier European Law Publisher, München, 2006, str. 168; Forner J.-J., Torres M., *International Jurisdiction in International Contracts: New Art. 5.1 Brussels I and the ECJ*, 2010, http://www.migueltorres.org/rutina/fichero_ENG.asp?id_ficheros=181 (obiskano: 15. 12. 2011).

¹⁰ Stone P., *EU Private International Law*, Elgar European Law, Cheltenham, Northampton, 2010, str. 85.

predmet te pogodbe blago. Kriterije za opredelitev pogodbe o opravljanju storitev pa je Sodišče EU podalo v zadevi *Falco proti Weller-Lindhorst*.¹¹ Pri tem je navedlo, da se za razlago pojma storitve ni ustrezno opirati na člen 56 Pogodbe o delovanju Evropske unije (v nad.: PDEU), ker to ne izhaja iz ciljev in namena Uredbe 44/2001. Pojem storitev se po členu 56 PDEU razlaga široko, široka razlaga pa je utemeljena z zagotovitvijo po vključitvi čim večjega števila gospodarskih dejavnosti v obseg uporabe PDEU. Taka široka razlaga pa za razlago člena 5(1)(b) Uredbe 44/2001 ne more biti ustrezna, že zato, ker ta vrsta mednarodne pristojnosti pomeni izjemo od splošne pristojnosti v členu 2 Uredbe 44/2001, torej pristojnosti po domicilu toženca. Pojem storitev za namene člena 5(1)(b) Uredbe 44/2001 pomeni vsaj to, da stranka, ki take storitve opravlja, izvaja dejavnost proti plačilu.

V primeru, da je predmet pogodbe prodaja blaga ali opravljanje storitev, je po členu 5(1)(b) Uredbe 44/2001 mednarodno pristojno tisto sodišče države članice EU, kamor je bilo blago dostavljeno ali bi moralo biti dostavljeno oz. kjer je bila storitev opravljena ali bi morala biti opravljena. Pristojnost sodišča se določi po kraju izpolnitve karakteristične obveznosti, ne glede na to, na katero obveznost se tožbeni zahtevek opira. To pomeni, da bo kupec zahtevek za dobavo blaga, ki ga prodajalec ni dobavil, moral uveljavljati pred sodiščem v državi članici EU, kamor je bilo blago dostavljeno ali kamor bi moralo biti dostavljeno, in da bo prodajalec zahtevek na plačilo kupnine zoper kupca moral prav tako uveljavljati pred sodiščem države članice EU, kamor je bilo blago dostavljeno ali bi moralo biti dostavljeno. Za vse zahtevke iz pogodbe o prodaji blaga bo torej pristojno isto sodišče.¹² To seveda velja v primeru, da se stranke niso drugače dogovorile.

Dejansko stanje

Družba Edil Centro (prodajalec) in družba Electrosteel (kupec) sta sklenili pogodbo o prodaji blaga. Pogodba je bila sklenjena v Italiji in je vsebovala klavzulo »Resa: Franco ns. [nostra] sede«, kar v prevodu pomeni »Dobava: franko [naš] sedež«, ki se nanaša na kraj dobave blaga. Blago je kupcu dobavil prevoznik, ki je blago prevzel v Italiji, na sedežu prodajalca, in ga oddal v Franciji, na sedežu kupca. Med strankama te pogodbe je prišlo do spora glede izpolnitve obveznosti iz te pogodbe s strani kupca, zaradi česar je prodajalec vložil tožbo zoper kupca pred italijanskim sodiščem na plačilo kupnine za prejeto blago. Kupec je ugovarjal pristojnosti italijanskega sodišča z

¹¹ Zadeva C-533/07, *Falco Privatstiftung in Thomas Rabitsch proti Giseli Weller-Lindhorst*, ZOdl. 2009, str. I-3327.

¹² Gl. zadevo C-386/05, ZOdl. 2007, str. I- 3699, *Color Drack*, tč. 26.

utemeljivijo, da je njegov sedež v Franciji in bi zato moral biti tožen pred sodiščem te države.

Družba Edil Centro pa se je sklicevala na Incoterms Mednarodne trgovinske zbornice s sedežem v Parizu iz leta 2000, po kateri klavzula v pogodbi »franko naš sedež« ustreza klavzuli Incoterms Ex Works (EKW), ki v točki A4 in B4 določata kraj dobave blaga, in sicer:

»A4 Delivery: The seller must place the goods at the disposal of the buyer at the named place of delivery, not loaded on any collecting vehicle, on the date or within the period agreed or, if no such time is agreed, at the usual time for delivery of such goods. If no specific point has been agreed within the named place, and if there are several points available, the seller may select the point at the place of delivery which best suits his purpose.«

»B4 Taking delivery: The buyer must take delivery of the goods when they have been delivered in accordance with A4 [...]«.

Vprašanje za predhodno odločanje

Italijansko sodišče je prekinilo odločanje in Sodišču EU v predhodno odločanje predložilo naslednje vprašanje: »Ali je treba člen 5, točka 1(b), Uredbe [...] – in na splošno pravo Skupnosti¹³ – ki določa, da je kraj izpolnitve zadevne obveznosti v primeru prodaje blaga kraj v državi članici, kamor je bilo v skladu s pogodbo blago dobavljeno ali bi moralo biti dobavljeno, razlagati tako, da je kraj dobave, ki je upošteven za določitev pristojnega sodišča, končni namembni kraj blaga, ki je predmet pogodbe, ali tako, da je to kraj, v katerem prodajalec na podlagi materialnega prava, ki se uporablja za posamezen primer, izpolni obveznost dobave, ali pa je mogoča še katera druga razlaga navedene določbe?«

Iz odločbe Sodišča EU

[...]

16 Najprej je treba ugotoviti, da je Sodišče po tem, ko je predložitveno sodišče vložilo ta predlog za sprejetje predhodne odločbe, izdalo sodbo z dne 25. februarja 2010 v zadevi Car Trim (C-381/08, še neobjavljena v ZOdl.), v kateri je v točki 2 izreka razsodilo, da je treba člen 5, točka 1(b), prva alineja, Uredbe razlagati tako, da je treba pri prodaji na daljavo kraj, kamor je bilo blago dobavljeno ali bi moralo biti dobavljeno, določiti v skladu z določbami pogodbe. Dodalo je, da če kraja dobave ni mogoče določiti na podlagi tega, brez sklicevanja na materialno pravo, ki velja za to pogodbo, je ta kraj tisti

¹³ Danes: EU (dodala avtorja).

kraj, v katerem je bilo blago dejansko izročeno, na podlagi česar je kupec pridobil ali bi moral pridobiti pravico dejanskega razpolaganja s tem blagom v končnem kraju postopka prodaje.

17 Razlago navedene določbe, ki jo je podalo Sodišče v zgoraj navedeni sodbi *Car Trim*, je mogoče uporabiti v postopku v glavni stvari, hkrati pa predstavlja skoraj popoln odgovor na vprašanje, ki ga je postavilo Tribunale ordinario di Vicenza.

18 Vendar je treba še pojasniti, kako je treba razlagati izraz »v skladu s pogodbo« iz člena 5, točka 1(b), prva alineja, Uredbe, zlasti koliko je mogoče upoštevati izraze in klavzule pogodbe, ki ne imenujejo neposredno in izrecno kraja dobave, ki je odločilen za določitev sodišča, pristojnega za obravnavanje sporov med strankami.

19 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je v skladu s členom 23 Uredbe dogovor o pristojnosti lahko sklenjen ne samo v pisni obliki ali potrjen v pisni obliki, ampak tudi v obliki, ki je v skladu s prakso, ki je ustaljena med strankama, ali v mednarodni trgovini v skladu z mednarodnimi trgovskimi običaji, ki so znani strankam ali bi jim morali biti znani in ki so splošno priznani v mednarodni trgovini in jih stranke redno upoštevajo pri pogodbah istega tipa v okviru zadevne panoge.

20 Ni razloga, da bi se štelo, da je zakonodajalec Unije želel, da se taki trgovski običaji pri razlagi drugih določb iste uredbe ne upoštevajo, še zlasti pri določitvi pristojnega sodišča v skladu s členom 5, točka 1(b), prva alineja, Uredbe.

21 Običaji, zlasti če jih zberejo, pojasnijo in objavijo znane poklicne organizacije in jim gospodarski subjekti pogosto sledijo v praksi, imajo pomembno vlogo v nedržavni ureditvi mednarodne trgovine. Olajšujejo naloge gospodarskih subjektov pri pripravi pogodbe, saj ti z uporabo kratkih in preprostih izrazov lahko uredijo velik del svojih trgovskih razmerij. Incotermi, ki jih je pripravila Mednarodna trgovinska zbornica in ki opredeljujejo in določajo vsebino nekaterih izrazov in klavzul, ki se običajno uporabljajo v mednarodni trgovini, so še posebej poznani in pogosto uporabljani v praksi.

22 Tako mora nacionalno sodišče v okviru preučitve pogodbe, da bi ugotovilo kraj dobave v smislu člena 5, točka 1(b), prva alineja, Uredbe, upoštevati vse upoštevne izraze in klavzule te pogodbe, če je treba, vključno z izrazi in klavzulami, ki so splošno znani in določeni z mednarodnimi

trgovinskimi običaji, kot so incotermi, če je mogoče ta kraj na podlagi njih jasno opredeliti.

23 Kadar vsebuje pogodba take izraze ali klavzule, je morda treba preučiti, ali so ti določbe, ki urejajo le pogoje v zvezi z razpršitvijo tveganj, povezanih s prevozom blaga, ali z razdelitvijo stroškov med pogodbenima strankama, ali pa določajo tudi kraj dobave blaga. Glede incoterma »Ex Works«, na katerega se sklicuje v okviru postopka v glavni stvari, je treba ugotoviti, da ta klavzula, kot je poudarila generalna pravobranilka v točki 40 sklepnih predlogov, ne zajema le določb točk A5 in B5 z naslovom »Transfer of risks«, ki se nanašajo na prenos tveganj, in določb točk A6 in B6 z naslovom »Division of costs«, ki urejajo razdelitev stroškov, ampak ločeno tudi določbe točk A4 in B4 z naslovom »Delivery« in »Taking delivery«, ki se sklicujejo na isti kraj in tako omogočajo opredeliti kraj dobave blaga.

24 Nasprotno, kadar se blago, ki je predmet pogodbe, le prevaža po ozemlju države članice, ki je glede na sedež strank in začetni ali končni kraj blaga tretja država članica, je treba zlasti preveriti, ali je kraj, ki je naveden v pogodbi in je na ozemlju te države članice, odločilen za razdelitev stroškov in tveganj, povezanih s prevozom blaga, ali pa je tudi kraj dobave tega blaga.

25 Predložitveno sodišče mora presoditi, ali klavzula »Dobava: franko [naš] sedež«, povzeta v zadevni pogodbi v postopku v glavni stvari, ustreza incotermu »Ex Works«, točki A4 in B4, ali neki drugi klavzuli ali drugemu običaju, ki se po navadi uporablja v trgovini in s katerim je mogoče jasno, ne da bi bilo treba uporabiti materialno pravo, ki se uporablja za pogodbo, določiti kraj dobave blaga v skladu s to pogodbo.

26 Glede na navedeno je treba na postavljeno vprašanje odgovoriti, da je treba člen 5, točka 1(b), prva alineja, Uredbe razlagati tako, da je treba pri prodaji na daljavo kraj, kamor je bilo blago v skladu s pogodbo dobavljeno ali bi moralo biti dobavljeno, določiti v skladu z določbami te pogodbe. Da bi predložitveno sodišče, ki odloča o zadevi, preverilo, ali je kraj dobave določen »v skladu s pogodbo«, mora, upoštevati vse upoštevne izraze in klavzule te pogodbe, na podlagi katerih je mogoče ta kraj jasno opredeliti, vključno z izrazi in klavzulami, ki so splošno znani in določeni z mednarodnimi trgovinskimi običaji, kot so incotermi, ki jih je izdelala Mednarodna trgovinska zbornica, v različici, objavljeni leta 2000. Če kraja dobave ni mogoče določiti na podlagi tega, brez sklicevanja na materialno pravo, ki velja za pogodbo, je ta kraj tisti kraj, v katerem je bilo blago dejansko izročeno, na podlagi česar je kupec pridobil ali bi moral pridobiti pravico dejanskega razpolaganja s tem blagom v končnem kraju postopka prodaje.

[...]

Komentar odločbe

Kot je bilo že navedeno, člen 5(1)(b) Uredbe 44/2001 določa, da je, če ni drugače dogovorjeno, kraj izpolnitve obveznosti v primeru prodaje blaga kraj v državi članici, kamor je bilo v skladu s pogodbo blago dostavljeno ali bi moralo biti dostavljeno. Iz tega izhaja, da je tudi za določitev kraja dostave blaga primarno relevantno tisto, kar stranki določita v pogodbi. Tako se je tudi Sodišče EU pri odgovoru na zastavljeno vprašanje najprej sklicevalo na odločbo v zadevi *Car Trim proti KeySafety Systems*,¹⁴ v kateri je odločilo, da je treba člen 5(1)(b) Uredbe 44/2001 razlagati tako, da je treba pri prodaji na daljavo kraj, kamor je bilo blago dostavljeno ali bi moralo biti dostavljeno, določiti v skladu z določili pogodbe. V primeru, ko na podlagi določil pogodbe ni mogoče določiti kraja, kamor bi blago moralo biti dostavljeno, pa se za ugotovitev tega ne uporabijo kolizijska pravila (kot je to v primeru člena 5(1)(a) Uredbe 44/2001) in posledično materialno pravo na njihovi podlagi, ampak velja za kraj dobave tisti kraj, v katerem je bilo blago dejansko izročeno, na podlagi česar je kupec pridobil ali bi moral pridobiti pravico dejanskega razpolaganja s tem blagom v končnem kraju postopka prodaje.

Enako je Sodišče EU tudi v obravnavani zadevi dalo prednost določitvi kraja dostave blaga na podlagi določil pogodbe. Za ugotovitev tega pa je poudarilo tudi pomembnost vseh relevantnih klavzul v pogodbi, ki lahko jasno določijo kraj dostave blaga, vključno s klavzulami, ki so splošno znane in določene z mednarodnimi trgovinskimi običaji, kot so npr. tudi Incoterms. Iz tega sledi, da lahko tudi določene prevozne klavzule vplivajo na določitev kraja dostave blaga. Seveda pa to velja le pod pogojem, da so sposobne določiti tak kraj. Kolikor bi take klavzule zgolj urejale pogoje glede razpršitve tveganj, ki so povezani s prevozom blaga, ali pa bi urejale zgolj razdelitev stroškov med pogodbenima strankama, ne bi zadoščale za opredelitev oz. določitev kraja dostave. Na podlagi tega se pravilo, ki ga je Sodišče EU postavilo v zadevi *Car Trim proti KeySafety Systems*, uporabi le v primeru, ko na podlagi določil pogodb, vključno z mednarodnimi gospodarskimi klavzulami, ni mogoče določiti kraja dostave blaga.

Po odločbi Sodišča EU v zadevi *Electrosteel Europe proti Edil Centro* bodo torej klavzule Incoterms v skupini E, F in C praviloma nakazale na mednarodno pristojnost sodišča tiste države, kjer ima prodajalec domicil, medtem ko bodo

¹⁴ Zadeva C-381/08, ZOdl. 2010.

klavzule v skupini D praviloma nakazuje na mednarodno pristojnost sodišča države, kjer ima domicil kupec.¹⁵

¹⁵ O tem gl. tudi Thies H., Tjarks S. U., <http://www.fgvw.de/1559-1-Europe+International+Trade+Determination+of+Jurisdiction+Applicable+Forum+with+Reference+to+Incoterms.html> (obiskano: 9.11.2011).